

MOBILIZACIJA ANGLEŠKE KOLOVIALNE ARMADE

Australske čete dospele v Palestino

Wellington, Nova Zelandija, 14. febr. — Velika Britanija je začela graditi veliko kolonialno armado na Blaznem vzhodu, se glasi poročilo, objavljeno po prihodu več tisoč vojakov v Egipt iz Avstralije in Nove Zelandije. Tja je doslej doplo 30.000 vojakov in tem bo sledile nadaljnje vojaške enote iz angleških kolonij.

Velika Britanija in Francija sta sodelovanjem Turčije že izdelali načrte glede skupne akcije proti nacijem, če bi začeli ogroževati na Balkanu. Prav tako bosta nastopili proti sovjetski Rusiji, če bo skušala raztegniti bojno fronto.

Anglija in Francija imata že oboroženo silo čez milijon mož na Blaznem vzhodu. Ta je separatna armada, ki mora ščititi angleške in francoske interese. To so bili potegnjeni tudi indijske čete. Vojaki iz Avstralije in Nove Zelandije so bolj sposobni za službo na Blaznem vzhodu, ker prihajajo iz krajev, kjer je klima slična oni na Blaznem vzhodu.

Jeruzalem, 14. febr. — Australske čete so pričele prihajati v Palestino. Prvi vojaki, ki so se izkrcali v ponedeljek v Suedu, so sinoči dospeli v taborišče Palestini. Vozili so se na železniških vlakih.

London, 14. febr. — Britska admiraliteta je sinoči naznanila, da so bili štirje škandinavski parniki in ena angleška ladja potopljeni. Med temi sta bila dva parnika norveškega, dva švedskega. Švedski parnik Orania je potopljena, kot se je nahajala na Severnem morju. Drugi švedski parnik Dalaro se je potopil, ko je zadel ob mino v bližini irskega obrežja. Člane posadke tega parnika je vzela na svoj krov belgijska ladja Jean de Wail.

Nemški magnat brez domovine

Nacijske avtoritete so mu odvzele državljanstvo

Berlin, 14. febr. — Fritz Thyssen, bivši nemški jeklarški magnat in eden izmed največjih kapitalov v Evropi, ki je pomagal Hitlerju na krmljo, je postal brez domovine. Z dekretom, ki ga je objavilo uradno glasilo nacijske vlade in podpisal notranji minister Wilhelm Frick, z odobritvijo zunanjega ministra Ribbentropa, sta Thyssen in njegova žena izgubila državljanstvo. Dekret pomeni popoln prelom med magnatom in nacijskimi avtoritetami.

Thyssen je s svojo ženo pobegnil v Švico v novembu preteklega leta. Zdaj živi v nekem hotelu v Lokarnu. Takrat je povedal reporterjem, da je pobegnil iz Nemčije, ker se ni strinjal z Goeringovo in Hitlerjevo politiko, ki je poglajala Nemčijo v vojno.

Ogromne Thyssenove jeklarne Porenju je nacijska vlada konfiscirala kakor tudi drugo njegovo imetje, ki predstavlja vrednost več milijonov dolarjev. Magnat je finančni aktivnosti nemških nacijskih vojsk pomagal Hitlerju, da je postal diktator Nemčije.

Ekonomsko vojna udarila Balkance

Cene poskočile od izbruha vojne

Budimpešta, Ogrska, 14. febr. — Ekonomsko vojna zavojevalnih držav je zadala težak udarec prebivalcem v balkanskih državah. Življenski standard, ki ni bil nikdar visok, je padel na stopnjo l. 1918 in 1919. Pomankanje mesa, kruha in drugih živil kakor tudi premoga je očitno.

Cepprav je ta nevtralni kos Evrope poljedelski, so cene življenskim potrebščinam poskočile 10 do 400 odstotkov od septembra, ko je izbruhnila vojna. Delavec, ki kida sneg v Budimpešti, zasluži 70 centov in za to vsoto lahko kupi samo enajst jajc. Delavec, ki opravlja isto delo v Zagrebu, zasluži le 36 centov. Nedavno so se v Zagrebu vršili izgredi brezposelnih.

Ljudje v vseh državah južnovzhodne Evrope se pritožujejo proti silni draginji. V nekaterih krajih so morale šole zapreti vrata, ko je zmanjkalo premoga. Tekstilna industrija je najbolj prizadeta, ker tovarne ne morejo dobiti surovega materiala zaradi angleško-francoske pomorske blokade. Grof Paul Teleki, ogrski premier, je nedavno izjavil, da vojna zahteva velike žrtve tudi od nevtralec. Znamenja kažejo, da se bo položaj še poslabšal in ljudje bodo vrženi v še večjo revščino.

SENAT ODOBRILO POSOJILLO FIN-SKI REPUBLIKI

Kitajska bo tudi dobila finančno pomoč

NACRT POSLAN NIZ-JI ZBORNICI

Washington, D. C., 14. febr. — Senat je včeraj sprejel Rooseveltov predlog, ki določa dodatno posojilo finški republiki, Kitajski in nekaterim drugim državam. Predlog je bil sprejet z 49 proti 27 glasovom, nakar je bil poslan v nižjo kongresno zbornico.

V zbornici ima boljševeška Rusija več nasprotnikov nego v senatu, kar pomeni, da bo načrt glede posojila Finški sprejet z veliko večino. Ta med drugim določa povečanje kredita federalne Export-Import banke na \$200.000.000 za financiranje izvoza poljedelskih pridelkov in industrijskih izdelkov, ne pa orožja, streliva in drugega bojnega materiala. Posojilo katerikoli državi ne sme presegati \$20.000.000. Finska bo dobila najmanj \$10.000.000, Kitajska pa \$20.000.000.

V senatu se je razvila ostra debata glede posojila Finški. Nekateri senatorji so argumentirali, da je finančna pomoč finški republiki v nasprotju s provizijami nevtralnostnega zakona in nevaren korak, ki lahko potisne Ameriko v vojno. Senator Hiram Johnson, republikanec iz Californije, je naglašal, da bo ustvarjen precedent, da Amerika finančno podpre tudi Veliko Britanijo in Francijo, če bo senat odobril načrt glede posojila Finški. Odločiti mora v tej zadevi razum, ne čustva.

Senatorji so bili čudno razdeljeni glede posojila Finški. Oni, ki so v prejšnjem zasedanju kongresa podpirali Rooseveltov načrt glede revizije nevtralnostnega zakona, so glasovali proti posojilu, drugi, med temi senatorji Clark in La Follette, ki so bili goreči zagovorniki ameriške nevtralnosti in neintervencije, pa so glasovali za posojilo.

Senator William H. King, demokrat iz Utaha, je udril na boljševeškem kolosu, ki je napadel malo in miroljubno finško republiko. Dejal je, "da ta orjak hoče uničiti ne samo svobodo narodov škandinavskih držav, temveč po vsem svetu. Kjerkoli je pravica napadena, trpi posledice ves svet."

Senator Wallace H. White, republikanec, se je pridružil Kingovi obsodbi Stalinove agresije. Rekel je, da ima Amerika vso moralno in legalno pravico pomagati Finški, ki se junaško bori za ohranitev svobode in neodvisnosti ter civilizacije na splošno.

Anglija odobrila rekrutiranje prostovoljcev

London, 14. febr. — Velika Britanija je ugodila pot za rekrutiranje prostovoljcev za obrambo finske republike, čeprav je zapletena v vojni z Nemčijo. Daily Herald, glasilo angleške delavske stranke, piše, da bo John Anderson, notranji minister, danes informiral parlament, da bo vlada naredila izjemo v zvezi s provizijami zakona, ki prepoveduje Angležem bojevanje proti državam, ki niso v vojni z Anglijo. S tem bo rekrutiranje prostovoljcev, proti kateremu ni vlada ugovarjala, legalizirano. Samo oni, ki so stari 27 in več let in niso podvrženi vojaški službi doma, se bodo lahko pridružili Fincom. To poročajo, da se je že na stotine oseb prijavilo za službo v finški armadi in prva grupa prostovoljcev bo kmalu odpotovala na Finsko.

Agitacija za prelom z Rusijo

Nekateri francoski krogi podprli zahtevo

Pariz, 14. febr. — Potem, ko je premier Daladier dobil zaupnico v nižji zbornici, se je agitacija za prelom diplomatskih odnosov med Francijo in sovjetsko Rusijo povečala. Daladierjeva vlada je dobila priliko za reševanje problemov, katere je potisnil na površje razplet evropske situacije.

V kampanji, da Francija pretrga stike z Rusijo, so aktivne mnoge grupe in to kljub taktiki obeh zaveznikov, ki zahteva previdnost. Nekateri diplomatični krogi so podprli kampanjo. Po sklenitvi prijateljskega pakta med Nemčijo in Rusijo so naciji hoteli, da zavezniki pretrgajo odnose z Moskvom, zdaj pa upajo, da bo sedanje čudno stanje, ko sta Francija in Anglija odločno na strani Finske, ne pa v vojni s sovjeti, ostalo nespremenjeno. Prelom bi pomenil, da je Rusija zavojevana država in kot taka ne bi mogla dobiti potrebnega materiala iz Amerike. Ona še lahko kupuje municijo in drugi bojni material v Združenih državah, ki ga lahko potem pošilja Nemčiji. To pomeni, da bi naciji veliko izgubili s prelomom odnosov med zavezniki in Rusijo. Določba ameriškega nevtralnostnega zakona, da zavojevalne države morajo takoj plačati blago in ga odpeljati na svojih parnikih, bi se lahko aplicirala na Rusijo. S tem bi bila zamašena luknja v zavezniški blokadi Nemčije.

Oni, ki agitirajo za prelom s sovjetsko Rusijo, trdijo, da sovjetsko poslaništvo v Parizu ščiti agente, ki širijo nacijsko propagando v Franciji. Ta propaganda bi bila ustavljena, če bi Francija zahtevala od Moskve odpoklice poslanika. Nekateri krogi so uverjeni, da sovjetsko poslaništvo daje potuho francoskim komunistom, ki nečejo pretrgati stikov s Stalinom. Poslaništvo uživa diplomatsko imuniteto in v sled tega lahko ščiti izdajalske elemente.

Vlada ima druge argumente proti prelomu odnosov z Moskvom. Eden je, da je Hitler še vedno največji sovražnik Francije. Njega je treba najprej poraziti.

Razprava o obrambi Estonije, Latvije

Državi nista zadovoljni s paktom

Helsinki, Finska, 14. febr. — Sem dospela poročila, javljajo, da Estonija in Latvija nista zadovoljni z militarističnim paktom, ki sta ga sklenili s sovjetsko Rusijo pod pritiskom Moskve. Obeta se kriza v odnosih z Rusijo.

Stalinova vlada je zadnje jesen izvojevala koncesije od Estonije, Latvije in Litvinske z grožnjo napada. Države so ji dovolile ustanovitev vojaških, pomorskih in letalskih baz na svojem ozemlju. Ker Rusija ni dobila sličnih koncesij od Finske, so jo ruske čete napadle.

Finci pozorno sledujejo militaristični razvoj na drugi strani Finskega zaliva. General Berkins, vrhovni poveljnik letalske armade, je odpotoval v Estonijo, kjer se bo sestel z generalom Laidonerjem, poveljnikom estonske armade. Predmet razgovorov bo načrt glede kooperacije v kampanji glede ojačanja narodne obrambe obeh držav.

Karl Ulmanis, predsednik Latvije, je v svojem govoru po radiu naglasil, da je narod pripravljen pograbiti orožje, če se bo kriza z Moskvom poostila. Armada mora biti pripravljena na vse, kar pride.

FINCI REOKUPIRALI STRATEGIČNE POZICIJE

Ruske čete še vedno napadajo trdnjavoško črto

FINSKA APELIRA ZA POMOČ

MOSKVA, 15. febr. — Sovjetski vojni urad poroča danes zjutraj, da so Rusi zavzeli nadaljnjih 16 utrdb na Mannerheimovi črti, skupaj sto finskih utrdb v zadnjih šestih dnevih.

Vilpuri, Finska, 14. febr. — Finske čete so v protinapadih reokupirale vse strateške pozicije, katere so zasedli Rusi v ofenzivi, ki traja že trinajst dni na fronti na karelijski zemeljski ožini, se glasi poročilo finskega poveljstva. Ruske čete držijo le nekaj postojank, toda Mannerheimova trdnjavoška črta še ni bila predrta nikjer.

To je prvo uradno priznanje, da so se Finci umaknili z nekaterih pozicij v sektorju Summu. "To se lahko zgodi v arditih bitkah, kakršne so se vršile v zadnjih dnevih," je rekel neki finški častnik.

(Sinoči objavljeno sovjetsko poročilo pravi, da so ruske čete v tork zasedle nadaljnjih 23 finskih utrdb, v zadnjih petih dnevih pa 84. Poročilo poudarja, da so bili Finci v protinapadih vrženi nazaj z velikimi izgubami.)

Poveljstvo finske armade trdi, da bitke na karelijski ožini prekašajo v intenzivnosti največje bitke v zadnji svetovni vojni. Odpor finskih brambovcev ni bil zlomljen, "vendar Finska apelira na vse civilizirane države, naj ji takoj priskočijo na pomoč. Sovražnik rabi v bitkah tanke, težke topove in bojna letala, toda kljub temu ne more naprejš. Uspehi finskih čet so izredni. Na stotine sovjetskih letal je metalo bombe na naše pozicije. Sovjetske izgube znašajo v zadnjih dnevih 30.000 do 50.000 ubitih in ranjenih. Okrog dvesto ruskih tankov je bilo uničenih in pred našo bojno črto ležijo kupi trupel ruskih vojakov."

Sovjetski letalci so večkrat ponovno napadli finska mesta z bombami. Več bomb so vrgli na Porvoo, mesto v bližini Helsinkov. Bombe so zanelle požare in razdejale veliko število poslopj. Lahti, Heinola, Sortavala, Viipuri in druga mesta so bila tarča ruskega bombardiranja iz zraka. Koliko civilnih prebivalcev so bombe ubile in ranile, ni znano.

Finski častniki pravijo, da je bila ofenziva na karelijski ožini odločena, da sovjetske čete predrejo Mannerheimovo obrambno črto, da tako prisilijo Fince v potegnitev čet, ki se nahajajo na severni fronti. Tam je bilo več vojaških divizij uničenih, drugim pa preti poraz, ker so Finci pretrgali železniško zvezo, ki spaja Leningrad z Murmanskom, sovjetsko luko ob arktiku. Sedaj se ni nobene nevarnosti, da bi Rusi prebili obrambno črto na karelijski ožini.

Angleški pacifist poražen pri volitvah

London, 14. febr. — C. W. Searson, ki je kandidiral za poslanca kot pacifist in v kampanji naglašal, da je za takojšnje samsključenje vojne, je dobil samo 1550 glasov pri nadomestnih volitvah v Southwarku. Zmagal je laborit J. H. Martin, ki je dobil 5285 glasov. Violet Van Der Elst, kandidatka na listi narodne neodvisne stranke, je prejela 1381 glasov. "Volilni izid je pokazal, da so volilci za poraz Hitlerja, ne pa za podaljšanje vojne," je rekel Martin.

Domače vesti

Nov grob v Chicagu

Chicago, — V bližnjem Lyonsu je 13. t. m. umrl Karl Baškovec, član društva 270 SNPJ. Pokojnik je bil star 78 let in doma iz Krške vasi pri Cerkljah. Tu zapušta ženo; tri sinove in hčer. Pogreb se vrši v petek, dne 16. februarja, ob 1:30 popoldne iz Frederickovega pogrebnega zavoda na pokopališču Mt. Auburn.

JSKJ odločila "slovenski dan"

Chicago, — V Novi Dobi, glasilo Jugoslovanske katoliške jednote, čitamo, da je gl. odbor te organizacije na svoji seji dne 30. januarja t. l. prišel do zaključka, da "se more po raznih okoliščinah precej verjetno sklepati, da utegne biti za lepo donečim imenom dotične ustanove (slovenski dan v Pennsylvaniji) nekaj političnega ozadja." Iz tega razloga je gl. odbor naročil uredniku Nove Dobe, naj ne priobčuje dopisov o "slovenskem dnevu." Dalje je bilo poročano, da je bila JSKJ zatožena pri Diesovem kongresnem odboru v Washingtonu, da je "komunistična" in gl. odbor je je moral z dokumentarnimi dokazi predstaviti za tako, kakršna je, namreč za strogo nepolitično bratsko organizacijo. Do tega je prišlo, ker je neka navidezna nedolžna, v resnici pa radikalna skupina rabila poleg drugih tudi ime te jednote za svojo reklamo, in sicer brez vednosti in dovoljenja gl. odbora. (Tako se izpolnjuje, kar smo lani v Prosveti svačili! O tem bomo več pisali prihodnje aredo. Op. ur.)

Nov grob ob Pacifiku

San Francisco, Cal. — Tu je pred dnevi umrl Josip Lesjak, star 68 let in doma iz St. Jurja na Stajerskem. V Ameriki je bil 35 let in zapušta ženo.

Clevelandске novice

Cleveland, — Dne 12. febr. zvečer je Anton Kučič z avtom zavozil v grupo sedmih srednješkolskih dijakov, ki so se vračali iz telovadnice v Euclidu. Dva dijaka sta bila na mestu ubita, ostali so pa bili bolj ali manj poškodovani in med temi sta 17-letni Fred Lipovec in 16-letni Jos. Berge. Kučič je z avtom pobegnil, toda kmalu so ga izsledili in aretirali. — Istega dne je umrla po dolgi bolezni Rozalija Zupančič, stara 62 let in rojena v Sebelju pri Tolminu na Goriškem. Njeno deklško ime je bilo Černilogar. V Ameriki je bila 35 let in tu zapušta moža, sina in hčer. Bila je članica društva 5 SNPJ.

Švedska policija aretirala špione

Stockholm, Švedska, 14. febr. — Tri prominentne osebe so bile aretirane na obtožbo špionaže, med temi Anglež Donald W. Beach. Druga dva sta Ted Lindh, ki je dejal, da je bil rojen v Angliji, in Sven Hanson. Trojica, ki je po izjavi policije priznala krivdo, bo postavljena pred sodišče, toda obravnava bo tajna.

Latvija proda imetje Nemcev

Riga, Latvija, 14. febr. — Latvija in Nemčija sta večkrat ratificirali dogovor glede prodaje lastnine Nemcev, ki so zapustili deželo in odpotovali v Nemčijo. Takajšnja Kreditna banka bo prevzela vse premoženje in ga prodala, denar pa poslala Nemcem. Premoženje vključuje 1800 hiš in drugih poslopj v Rigi.

Bolgarija in Rusija ratificirali pogodbo

Sofija, Bolgarija, 14. febr. — Trgovinska pogodba, sklenjena med Bolgarijo in Rusijo 5. januarja t. l., je bila včeraj ratificirana. To sta storila Arkadij Lavrentjev, sovjetski poslanik v Sofiji, in bolgarski premier in zunanji minister Kiosevanov.

WELLESOVA MIROVNA MISIJA IZZVALA KRITIKO

Državni tajnik Cordell Hull se jezi

MUSSOLINI BO SPREJEL DIPLOMATA

Washington, D. C., 14. febr. — Diplomatični vihar je včeraj izbruhnil v Washingtonu v zvezi z odhodom državnega podtajnika Wellesa v Evropo, kjer bo po naročilu predsednika Roosevelta skušal ugotoviti, ali je mogoča vzpostavitev mira. Državni tajnik Cordell Hull je razkačen, ker se predsednik ni posvetoval z njim o načrtu. Vao stvar sta skovala Roosevelt in Welles brez njegove vednosti.

William C. Bullitt, poslanik v Franciji, in Joseph P. Kennedy, poslanik v Angliji, ki sta se vrnila domov, se tudi ježita. Odhod Wellesa v Evropo je refleksija na njuno sposobnost v opravljanju diplomatskih poslov. Kot poslanika bi morala poznati položaj v Evropi, toda Rooseveltova akcija ju je postavila v čudno luč, da sta vestno opravljala svoje dolžnosti.

Welles bo prihodnjo soboto odpotoval iz New Yorka v Evropo na italijanskem parniku Rex. On je skoval načrt glede odhoda v Evropo, da tam najde podlago za ustavitev sovražnosti. Roosevelt je načrt odobrili isti dan, ko je poslanik Bullitt dospel v Washington, da mu poroča o evropski situaciji. Bullitt ni mogel prikriti jeze, ko je bil informiran, da bo Roosevelt poslal svojega zaupnika v Pariz, da tam nekaj stori, kar bi moral storiti on. Kennedy je tudi protestiral pri predsedniku Rooseveltu, ko se je oglasil v Beli hiši. V Washingtonu je bilo naznanjeno, da se bo Kennedy kmalu vrnil v London.

Rim, 14. febr. — Ameriški državni podtajnik Sumner Welles bo obiskal Mussolinija in zunanjega ministra Ciana, ko bo dospel v Rim. Priprave za konferenco je že aranžiral William Phillips, ameriški poslanik v Italiji, po razgovoru s Cianom. Ker bo Mussolini sprejel Rooseveltovega odposlanca, je skoro gotovo, da bo Welles obiskal tudi nemškega diktatorja Hitlerja.

Rusko poslaništvo v Parizu zastraženo

Odnosaji med Francijo in Rusijo se ohladili

Pariz, 14. febr. — Posebna francoska policija je sinoči zastražila sovjetsko poslaništvo v Parizu, čeprav uživa diplomatsko imuniteto. Zunanji minister je izjavil, da je bila stráža postavljena zaradi zveze med poslaništvom in francosko komunistično stranko, ki je bila razglašena za nelegalno.

Dalje je rekel, da akcija ni nič bolj drastična nego so regulacije sovjetskih avtoritet, ki se tičejo francoskega poslaništva v Moskvi. Sovjetski policiji preiščejo in izprašujejo vsako osebo, ki hoče obiskati poslaništvo.

Odnosaji med Francijo in Rusijo so se poslabšali, ko se je Stalin zvezel s Hitlerjem. Moskva je zadnji teden naslovila oster protest Franciji zaradi policijskega napada na ruske trgovinske urade v Parizu. Francija je odločno zavrnila protest. V ponedeljek sta Nemčija in Rusija naznanili sklenitev novega dogovora glede pospešitve medsebojne trgovine. Francoski krogi vidijo v tem dogovoru politično in ekonomsko ozadje.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna in zbirna družba (Ivan Chicago) in Kanada
\$5.00 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; na Chicago
in Cleveland \$2.50 na leto, \$1.25 na pol leta, na Indianapolis
\$3.00.Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$5.00 per year, Chicago and Cleveland \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.Člene želimo po dogovoru. Rokopisni dopisi in neosebni
glasovi se ne vračajo. Rokopisni dopisi, vabilne (frilne, po-
stani, drame, pesmi itd.) se vračajo pošiljatelju le v slučaju,
če je priložil poštino.Advertising rates on agreement. Manuscripts of commu-
nications and unsolicited criticism will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom

PROSVETA

3657-55 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v sklopu na primer (February 29, 1946), poleg valnega
linija na naslovni strani, da vam je s tem datumom pošte na-
rednina. Posrednik je preverjen, da se vam list ne uvozi.

138

Tri imena ene stvari

Kadar ima ena stvar več imen in več barv, zmeda človeka, da ne ve, pri čem je. Lahko vzbudi eno ime in eno barvo na površju, drugo ime in drugo barvo pa zasvojaži — pri tem se pa ne zaveda, da je z enim imenom in z eno barvo osvojil v notranjosti jedno, ki je ista "menaza" na vseh krožnikih različnih imen in barv.

V tem primeru je ta stvar — totalitarizem ali vlada, vseobsegajoča diktatura, kakršna je po svetovni vojni nastala najprej v Rusiji, potem je pa sledila v Italiji, Nemčiji, Španiji in nekaterih manjših deželah.

V Ameriki se nam totalitarizem ponuja najmanj s tremi imeni in barvami, ki so: rdeči komunizem pod vodstvom Browderja, rujav nacizem pod vodstvom Kuhna in mnogih trabanov in črni klerofašizem pod vodstvom "očeta" Coughlina in raznih "krščanskih frontarjev".

Vsi ti totalitarizmi, ki se gibljejo v Ameriki, se na zunanjo zelo razlikujejo po frazah in gestah, toda ogledite si jih od blizu in videli boste, da so različne le v besedah; v resnici imajo enako taktiko, enake bojne metode in enake karakterje za sopotnike ter enak cilj — uničenje politične demokracije, katero hočejo nadomestiti z diktaturo.

Neverjetne paradokse, ki spremljajo ta totalitarna gibanja, zelo motijo preprostega človeka, ki ne more verjeti, zakaj bi grupe protestantskih fašistov podpirale katoliškega župnika Coughlina, kako je to, da se stalinec Browder in "father" Coughlin danes strinjata, da Anglija in Francija vodita "imperialistično" vojno in zakaj Browder in Coughlin maskirata svoji gibanji z ameriško demokracijo, dočim vsak v svojih krogih rohneta proti isti "kapitalistični" in "brezbožni" demokraciji...

Dokler si nista Hitler in Stalin očitno podala rok v zadnjem avgustu, je bilo preprosto ljudem sploh nemogoče prepričati, da ni bistvene razlike med njunima sistemoma diktature. Se danes je na tisoče stalincev in nacistov, ki verujejo v navidežno razliko, na drugi strani je pa na tisoče in tisoče sopotnikov, katerim je pobratimstvo Hitlerja in Stalina odprlo oči in danes lahko vidijo, da med diktaturama v Berlinu in Moskvi ni bistvene razlike. Prav tako je na tisoče in tisoče preprostih ameriških katolikov, ki danes ne verjamejo več "father" Coughlinu, da je Stalin z židovstvom vred edini hudč na svetu, Hitler, Mussolini in Franko so pa angelji.

Preprosti ljudje v Ameriki polagoma spoznavajo, da med rdečim, rujavim in črnim totalitarizmom ni nobene razlike v jedru, da so vsi trije enako nevarni politični demokraciji, da so vsi trije — volkovi v ovčjih oblačilih.

Podržavljenje ni
socializacija!

Cilj socializma je socializiranje sredstev (kapital, zemlja) za proizvodnjo, razpečevanje in zamenjavo dobrin.

Socializacija omenjenih sredstev pa mora biti demokratična in socializiran kapital mora biti demokratično upravljan, to je ob volji večine producentov in ob čim večji osebni svobodi posameznikov.

Socializem poudarja le brezrazredno družbo kot nosilce svojega reda, izključuje pa državo kot nepotrebno v novi družbi, kajti nova družba je le zveza svobodnih industrijskih organizacij in vsaka teh organizacij ima svoje vzgojne, zdravstvene in kulturne veje.

Iz tega je jasno, da poddržavljenje kapitala v posameznih državah in centralizirana politično-policijska in birokratična uprava poddržavljenega kapitala in zemlje, kakor se je zgodilo v Rusiji in kakor se bolj in bolj dogaja v Italiji, Nemčiji, Španiji in drugod — ni nobena socializacija.

To diktatorično državno gospodarstvo in proizvodstvo s prisilnim delom, pri katerem nima posamezen delavec nobene besede, je novi despotizem ali despotični državni kapitalizem, ki ni korak naprej, marveč korak nazaj — in ki je tako daleč od socializma kot je južni tečaj od severnega ali obratno!

Glasovi iz
naselbin

SDD izkazuje napredek

Cleveland, O. — Dne 2. feb. se je vršila seja delničarjev Slovenskega delavskega doma, ki jo je odprl predsednik direktorija, nakar se je pričela nominacija za predsednika seje. Nominacija sta sprejela Matt Petrovich in Frank Barbich. Izid glasovanja: Petrovich 139, Barbich pa 39 glasov.

Pred glasovanjem je bilo sklenjeno, da kdor dobi manjše število glasov, bo podpredsednik zborovanja. Barbich je avtomatično izvoljen za podpredsednika, da se prihrani na času. Za zapisničarico je izvoljena sestra Matko.

Nato je sledilo daljše poročilo predsednika Johna Lokarja, ki je podrobno poročal o težavah pri novih dodelavah, o opoziciji in o sedanjem stanju razmer. Tajnik Coff je podal pregledno poročilo o finančnem uspehu, iz katerega je bilo razvidno, da je imel Slovenski delavski dom lanske leto \$68,143.00 letnih dohodkov in \$15,359.51 čistega prebitka. Podana so bila tudi poročila drugih uradnikov in članov direktorija.

Prihodnji večer se je porabil a poročila odbora za pravila, za katere je bila sprejeta popolnoma nova oblika.

Tretji večer: diskuzije za izboljšanje Doma in volitev novega direktorija. Lokar, Coff, Levstik, Laurič in Kozel niso k a n d i d a t i, ker so bili izvoljeni lani za dobo dveh let. Novi direktorji, ki so bili izvoljeni za dobo dveh let, so: Sanabor, Petrovich, A. Prime, Pugel in Kalin. Za dobo enega leta pa so bili izvoljeni: Žigman, Lampe, H. Prime, Jakin in Princ.

Kot predsednik SDD bom podal čitateljem kratko poročilo o položaju našega novega prizidka. Lanskega julija sem pripravil finančni načrt o tem, koliko bi novi prizidek domašal. Tisto poročilo, ki je izkazovalo zmešnjave, je izkazovalo \$6,400.00 čistega dobička na leto. Skoro vsak je smatral to moje poročilo za nekako vado ali "smoke screen" in temu poročilu ni verjel. Dejanski izkaz za prve tri in pol meseca obratovanja prikazuje \$8,894.50 dohodkov in \$3,772.76 stroškov, ali v četrt letu \$5,121.74 dejanskega dobička. Balinšča za 3 in pol meseca kažejo \$2,646.82 dohodkov, stroškov pa \$1,613.02, čist dobiček pa znaša \$1,011.80. Dohodki v našem bar roomu so se zvišali za nad \$1,000.00 mesečno. Torej smo imeli z novim prizidkom v treh in pol meseca \$7,000 čistega dobička, kar je več, kot je znašal celoletni čist dobiček pred prizidavo prizidka.

Zelim, da bi vsi oni, ki so nasprotovali in povzročili težave, zdaj spoznali, da so bojevali iz g u b i j e n o bitko za veliko stvar. Slovenski delavski dom je danes v ospredju v vsej deželi in če vsa znamenja ne varajo, bo leta 1946 v Slovenskem

delavskem domu nad \$85,000.00 skupnih dohodkov. Ako pa hočemo to doseči, potrebujemo sodelovanje vsakega posameznika. Kar je bilo, naj bo pozabljeno. Pojdimo zdaj združeno na delo za skupno stvar. Jaz, ki sem moral utrpeti najtežje breme kritike in obsodb, sem pripravljen na skupno delo z vsemi za korist Slovenskega delavskega doma.

V nedeljo se je vršila vsa dana seja, na kateri se je sestala novi direktorij, ki je izvolil sledeče: John E. Lokar, predsednik; Matt Petrovich, podpredsednik; Vincent Coff, tajnik; Louis Levstik, blaginjak; Ludwig Sanabor, zapisnikar; James Kozel, član Žigman in Tony Prime, člani nadzornega odbora; John E. Lokar, Albin Prime, Frank Kalin, člani gradbenega odbora; John Pugel, Mike Jakin in Henry Prime, člani zabavnega odbora; Chas. Lampe, A. Prime, Vincent Coff in Ludwig Sanabor, člani prosvetnega odbora; Ted Lauric in John Pugel, nadzornika zabavnega odseka.

Bilo je sprejetih tudi več važnih izprememb, odglasovane so bile drastične redukcije pri odajanju dvoran in za klubove prostore je bil imenovan novi manager. Na mesto hišnika Louis Požara, ki je resigniral, je bil izvoljen Frank Marash, ki je zavzel svoje novo mesto. E-pavec je ostal še nadalje manager balinšče, T. Skufca pa kegljišča.

Ob koncu tega poročila naj mi bo dovoljeno pozvati vse na sodelovanje, da bomo vsi delničarji in direktorji vršili v polni meri svoje dolžnosti. Prejmite vsi mojo iskreno zahvalo za vaše upoštevanje in uvaževanje mojega dela.

John Lokar, preds. SDD.

"Spekulirani bomo"

Cleveland, O. — V nedeljo, 18. februarja, vizirali dramsko društvo Anton Verošek komedijo "Denar" v treh dejanjih na o-dru Slov. del. doma na Water-loo Rd. Pričetek igre bo ob treh popoldne in zvečer se vrši ples v spodnji dvorani.

Znani nam je, da se vseposvođa vrši gonja za denarjem in kako priti do denarja, je pa za nas navadne zemljane ponavadi delikatan vprašanje. Zda nam želijo raztolmačiti igralci dramskega zbora Antona Veroškega prihodnjo nedeljo v igri "Denar", ki jo je spisal Andrew Kobal in v njej podal sliko, kako radi nasedejo spekulaciji z delnicami tudi tisti, kateri nimajo najmanjšega vploga v finančni svet ali igranje na borzah.

V igri nastopijo sledeči igralci: Marian Bašal, Josephine Kováč, Florence Durn, Anna Zajc, Caroline Žigman, Louis Kaferle, Frank Slejko, Andy Ogrin, Tony Drenik in John Steblaj.

Režijo vodi J. Steblaj. Sigurni ste lahko, da bodo dogodoljaji na lovu za denarjem podani ob obilici smeha, in da bo igra

ostala vam še dolgo v lepem spominu. Zato vam kličemo: če se hočete do dobra namestiti, pridite v nedeljo popoldne v Delavski dom na Waterloo Rd., kjer se vam bo nudila ta prilika pri uprizeritvi "Denarja".

L. Kaferle.

Nekaj zares, nekaj za smeh

Ogledby, Ill. — Ze dolgo nismo imeli v naši naselbini tako lepe priredbe kakor je bila 20. januarja maskirana veselica ženskanskega društva Vrtneje 153 SN-PJ. Čudim se, da nihče o tem ni napisal. Bom torej pa jaz nekoliko opisala tako bolj po svojo, čisto po domače, ker to je tudi vse, kar znam.

Vesela je bila dobro aranžirana. Članice so se potrudile, da je bilo vse v redu. Največje priznanje zasluži mrs. Frances Kikelj, mrs. Frances Nemeth, mrs. Theresa Kodrich in mrs. Mary Simec. Neutrudno so delale, da je bilo vse v redu. Pomagali so tudi naši starejši fantje od društva Lilije 95, kakor tudi mlajši od društva Vermilion SNRPJ. Tako gre tudi njim čast in hvala za poštovanje. Skupno smo delali, potem se pa skupno zavrteli in zapeli.

Maskare so bile imenitno oblečene in so odnesle tri lepe nagrade. Godba prvovrstna — Mačkov orkester iz De Puea. Samo dvorana je bila premajhna. Če bi bili ribiči vedeli, bi bili gotovo prišli in dvorano razirali. Tudi iz Chicago smo imeli goste, namreč Anica Meglich in nam predstavila svojega bodočega soproga iz Chicago. Drugih nisem poznala. Imeli smo tudi dve nevestici, Marico Senico in Tončko Stubarjevo, ki sta si izbrali tukaj rojena Američana.

Naj bi bile srečne! Saj največja sreča je — "ljubiti in ljubiti biti". A to je le v srečnem zakonu. Mati so mi nekoč rekli: "Zakon je z medom namazan križ; ko se med polže, ostane samo križ." Včasih pa je tudi nasprotno.

O boleznih, smrti, mizeriji me bom pisala, ker nočem z mojim dopisom n i k o g a r dolgočasiti. Bom raje napisala nekaj za kratke čas, kakor na primer Zidanšek. Bojim se le urednika, ki bo mogoče rekel, da je akoda papirja za prazen nič.

Tone Zidanšek je pisal, kako se je nemško učil — "dize štir". O kako od srca sem se jaz temu namejala! Tudi jaz sem se učila nemški celih osem let. Tam na Spodnjem Starjem v Brezčah smo imeli petrazredno "utraquistično" šolo in dva državna jezika — nemški in slovenski. Ker je bil delni glavnik Nemec iz Grada, smo bili pod nemškim pritiskom. Imeli smo tudi štirirazredno nemško šolo. Tako so nas zmešali, da nismo znali ne eno ne drugo pravilno.

Nekoč me prijateljica ogovorila: "Haast du gesehen dva praseten po cesti laufen?" Pravilno bi bilo: "Si videla dva praseta po cesti bežati?" Drugič spet pride in reče: "Na Brücke sem jo beževala in sem jo pogrūšala in mi še dankala ni." Pravilno bi bilo: "Na mostu sem jo srečala in jo pozdravila, toda mi še odzdravila ni." Vidite, tako smo mešali. Nismo bili ne krop ne voda. Ampak mi Slovenci smo se lahko nemško učili, toda Nemci se niso mogli slovenske. Nekoč se je nekdo jezil, ker je bil "butl" in rekel: "Verfluchtes Sprechen, jacea, jacea in sracea alles gleich."

Prej ko končam, še malo o šoli. V četrtem razredu smo imeli mladega učitelja, ki nas je za vsako malenkost kaznoval. Posebno mene je imel na piki. Bila sem res zelo razposajena in "leht", ker sem bila pač zdrava in polna življenja, dasi mentalno nedorasla. Pretepała sem se najraje s pobalini. Sicer nas je bilo več s tem nagibom. Po-brale smo vse, kar je bilo grdega po cesti, zavile v snežene kepe in za njimi! Tudi me smo jih dobile s torbo po glavi in drugod. V šoli smo morali radi tega klečati, paragrafe pisati, po šoli pa smo bili celo uro zaprti in lačni. Učitelj nam je rekel "panzi ni-vredni", mi smo mu pa rekli "šipal".

Poleg moje klopi je sedel Peter Skendrovich iz Samobora, sin nekega trgovca. Učitelj je bil nekoč dobre volje in vpraša Petra, naj pove kako zgodbo. In ta mirna duša reče: "Kaj je to? Je vse eno in isto, ampak Adam ima spredaj, Eva zadaj, tat v sredini, Ana pa ima spredaj in

zadaj?" Ze ga je hotel nasekati, a ma je brž pojasnil, da to ni nič drugega ko črna. In takih spominov imam mnogo. Pa brez zamere.

Naročnica.

O lovečih in srnrah

Sharon, Pa. — Zadnjič sem objubil, da bom opisal naše lovece, kako so streljali srnjake po Emporijskih gozdovih. Znano je, da se v Penni prične lovska sezona s 1. novembrom na "okoliške" živalice, kot so zajci, veverice, fazani in razni drugi ptici, ki se dobe v bližini. Na medvede ali srnjake pa je treba iti že nad 150 milj daleč. In da greš na tako daljno pot in če hočeš, da te areča doleti, kar se vselej ne zgodi, si moraš vzeti vsaj en teden dopusta, kar vse skupaj je zvezano s precejšnjimi stroški in tudi z nevarnostjo.

Tukaj imamo dve slovenski lovski skupini, ki štejeta šest ali sedem lovev vsaka. Posamezna skupina sme ustreliti le do šest srnjakov, in srečna je skupina, ki dobi šest dogajev. Lov na medvede se začne zadnje tri dni v novembu, na rogače pa 1. decembra. Naša najbolj priznana skupina so Joe Godina, Jack Zagar, Anton Trontel, Joe Shain in Anton Bišek, zadnjič pa so vzeli na izpraznjeno mesto s sabo tudi Franka Hribarja. Zadnji je Clevelandčan, ki vodi gotilno na W. 117 st.

Ta skupina se je tudi v zadnji lovski sezoni podala v Emporijske gozdove. Pred odhodom so si pripravili potrebnega streliva, pa dovolj hrane. Kupili so 200 funtov težkega prašiča in mene pooblastili, da jim ga raz-trandiram tako, da bo vsega dovolj — prate, mesenih in krvavih klobas. Mesene sem tudi nekoliko oamodil, da bo lepše dišale. Ko je bilo vse to v redu, je bila skrb jagrov, kdo jim bo vse to pripravil in kuhal. Pa se je nekdo spomnil na dobrega in močnega kuha, ki je že v stari domovini znal pripraviti polento, tukaj se je pa za silo pričel kuhati žgance. In to je Anton Žug v Warrenu, O. Hajdi do njega. Na vprašanje, če bi šel z njimi, je takoj pritrldil, ker so fajn fantje. Dejal je, da bo s seboj vzeli kuhinjsko knjigo.

Opoldne, 30. novembra, so se pričeli zbirati pred tukajšnjim Slovenskim domom. Naložili so streliva in jedil, pa tudi nekaj spodnjega perila za vsak slučaj potrebe, če bi se komu kaj pripetilo, ko bi se srečal s kosmatincem. Veste, to niso mačkine solze. Kot sem čital dopis v G. N. barbertonskega Bambiča, je bil tudi on na lovu v pennsylvanskih hribeh in je imel veliko smolo ob srečanju s kosmatincem. Rekel je, da samo "laundry man" ve, kaj je bilo.

Naši loveci so se odločili, da bodo jagali 10 dni. Ob 2. popoldne so zasedli dva avta in odkurili 160 milj daleč. Najbolj paradno se je peljal njih kuh, ki je sam sedel v zadnjem sedežu in imel v varstvu jedila, katerih duh mu je kar nos zaviljal, imel pa je tudi steklenico. V mraku, 30. nov., so že bili v Emporiju. Najprej h gospodarju lovskce koč, da so dobili ključce za štirisočno kabinco, za katero so plačali \$40 za 10 dni. Prejnjaja leta je bila najemnina le \$35, ker pa je letos nekoliko predelal, je pa tudi več računat. Kabina sedaj izgleda res kot nalašč za izletnike. O kočih so se bili dogovorili že pred dvema mesecema, kakor vsako leto.

Se osem milj vožnje in bili so pri kočih. Zložili so ropotijo in pričela se je akrb, kaj naj kuh pripravi za večerjo. E, vsakemu meseno klobaso z zeljem in kot-fetom boš skuhal, reče eden od njih. Kuh je bil zadovoljen s tem receptom, katerega ni imel v knjigi. Zakuri peč in menca, da mu je bilo kar vroče od same akrb. Rad bi napravil najboljše. Zmeče vse skupaj v pisker, klobase in zelje, in prične pripelja-ne stvari devati v red. Kmalu pa je začelo nekaj ropotati po peči. Bil je lonec, v katerega je bil pozabil naliti vode. Saj pravim, človek misli najboljše, pa ima takko smolo. Mal' pa je tudi navihan. Za posladkanje kave jim je na primer pripravil soli, toda jo je prefrignari Joe prej pokusil. Kuhov izgovor je bil, češ jaz sem pozabil naliti vode v pisker, o vas pa sem pa mislil, da boste pozabili in dajali sol v kavo.

Srečno so poverčevali med ve-(Daje na 3. strani.)

Kakšna je Rusija?

Norman Thomas in Joel Seidman

SEJE IN ORGANIZACIJE — 5

V Sovjetski uniji ni mogoče ustanoviti nobene organizacije brez oficelnega dovoljenja, pa bil njen namen še bolj preprost in neškodljiv. Dovoljena je le ena politična stranka in le ena vrsta unij. Dovoljen ni nikakšen diskuzijski klub razen pod avspicije kakšne priznane organizacije. Obstojati ne more niti kakšen družabni ali sportni klub, ako ni pod nadzorstvom unije ali druge priznane organizacije. Skupna posameznikov se res lahko sestane tu pa tam v družabne namene, toda ako pridejo skupaj pogosto, ali ako skupina postane prevelika, je hišnik ali kdo drugi gotovo to naznanil policiji. Res je vedno v teku brez števila sej, toda so pod vodstvom avtoriziranih uradnikov in teh sejah se navadno ne govori ali zgodi nič važnega kakor le to, da se izvedejo instrukcije. Posameznika, ki godrnja proti režimu, mogoče tolerirajo, toda ako bi več takih skušalo imeti sestanke, jih bo sigurno doletela resna kazen.

Seje vseh organizacij, vključivši sovjetskih in unijskih, so pod kontrolo stranke (komunistične). Odrejena skupina strankinih članov izdela ali potrdi dnevni red, toda vključki so navadno že vnaprej formulirani po višjih avtoritetah. In nikomur ni treba skrbeti radi strankine "linije", ker so vedno navzoči strankini zastopniki, ki dajejo navodila sejam. Kdor bi se drznil in večkrat govoril proti, ga lahko pobere noč in o njem ne bo nikdar več sluha ne duha. Zelo redkokdaj pride do resne diskuzije in še ta se vedno nanaša le na lokalne stvari. Leta 1927 je Trocki še skušal s neodvisno demonstracijo, a je bila zdrobljena. Avtorja nista mogla od takrat priti na sled nobeni opozicijski demonstraciji. Toda še predno je Stalin prišel do moči, je vsakega doletela ječa ali smrt, ki bi skušal s neodvisnimi demonstracijami. Kaj torej pomenijo besede, "da imajo državljani USSR po zakonu garantirano... pravico do pouličnih procesij in demonstracij?"

Naj zopet citiramo Rogerja Baldwina. On je pisal, da so socialni demokrati in socialni revolucionarji do leta 1921 vzdrževali svojo organizacijo; toda "po končanju intervencije in civilne vojne leta 1921, ko bi se režim lahko utrdil s posluževanjem bolj stabilnih metod, je bila vzpostavljena skrbno zasnovana kontrola nad vsemi organizacijami in sejami, kakor tudi vse tiskovine in tiskanje je podvrženo cenzuri. Nobena organizacija, razen priznanih, ni mogla več obstojati. Vršiti se ne sme nobena seja razen tistih, ki so vnaprej dovoljene... Se celo nad strankinimi sejami je stroga kontrola. Nobena ni legalna, ako ni sklicana po avtoriziranih uradnikih." Toda naj govori neki članek, ki je pisal v "Izvestiji": "Za norce ne more biti nobene seje, kakor tudi ne more biti nobene seje za kriminalce — monarhiste, menjševike, socialne revolucionarje itd." On bi bil lahko še dostavil, da vsakdo postane avtomatično zločinec, ki je proti Stalinu, pa bilo to v komunistični stranki ali izven nje.

Podučna je tudi sekcija nove ustave, ki se nanaša na pravico do organizacije. Glasi se:

"Člen 126: V soglasju z interesi delovnega ljudstva in v svrhu razvoja samozbražanja in političnega udeleževanja ljudskih mas, imajo državljani USSR zasigurano pravico, da se lahko združujejo v javnih organizacijah — v strokovnih unijah, združenjih zvezah, mladinskih organizacijah, sportnih in obrambnih organizacijah, kulturnih, tehničnih in znanstvenih zvezah; najbolj aktivni in politično zavedni člani delavskega razreda in drugih slojev delovnega ljudstva pa imajo pravico združitev v Vseunjski komunistični stranki (boljševikov), ki je prednja straža delovnega ljudstva v njegovem boju za ojačanje in razvoj socialističnega sistema in katere tvori vodilne celice vseh organizacij delovnega ljudstva, pa bilo to v socialnem ali državnem področju."

Mar ta člen ne napravlja krpe papirja in vseh pravic, katere garantira ustava? Mar je mogoča kakšna svoboda, ako je komunistična stranka označena v zakonu kot vodilna celica vseh drugih organizacij? Kar ustava ne ome-nja, je to, da v zadnjem desetletju ni bilo nobene prave svobode niti v komunistični stranki. Kar sovjetski sistem pomeni, je v resnici tole: Rusi se lahko združujejo le v priznanih organizacijah; te lahko zborujejo le kadar se seje oficelno sklicane; in v sleherni organizaciji so v smislu ustave določbe vodilni elementi člani komunistične stranke. Navadni člani smejo glasovati le za predloge, ki jih stavijo ali odob-re člani komunistične celice, ker v nasprotnem slučaju se lahko izpostavijo usodni nevarnosti. (Nadaljevanje.)

Obleke in nogavice
iz aluminija

Pred kratkim so v Ameriki začeli izdelovati obleke iz stekla. To modno novico so kaj-pak objavili časopisi vsega sveta.

Avstralija ni hotela zaostajati za Amerika. Torej so pričeli v Avstraliji izdelovati tkanje iz plutovine. Pravijo, da je to blago zelo lahko, da ga ni mogoče strgati in da je — to je najvažnejše — nepremočljivo.

Da bi se maščevali Avstraliji, so ameriški kemiki prišli za delo s polno paro. In res, v nekaj mesecih so se postavili z novim izumom, z blagom iz aluminija. Po dolgih poskusih je jim je posrečilo izdelati iz aluminija tako izvrstno blago, da se utegne z njim po prožnosti in voljnosti kosati samo še prava svila.

Philip E. Schmidt, solastnik Glenmore Hosiery Co. v New Yorku, zaupa unijam. Ko je unija mednarodne bratovščine električarjev oklicala stavko proti neki firmi, je Schmidt obesil napis z naznanilom, da podpira stavko električarjev.

Novice iz starega kraja

Primorja

Posojilnica v Lokvi
Italijanski državni uradni list 21. decembra 1939 je objavil lok, s katerim mora Kmetijska posojilnica v Lokvi (Cassa rurale artigiana di Cornigale) prenesti z rednim poslovanjem in je uvedeno likvidacijsko poslovanje.

Deseti Ljubljancev

Primorec
Te dni je slovensko časopisje objavilo nekaj statistike o ljubljanskih mestu, ki je tudi za nas zanimiva. Iz tega vidimo, da je bilo ljubljanskih prebivalcev leta 1918 je štela Ljubljana 51.253 prebivalcev (petkrat manj kot Trst). Do 1. 1935 je štelo naraslo na 62.253. Leta 1938 pa je ljubljana štela 86.338 prebivalcev.

Leta 1931 je bilo od celotnega prebivalstva 34,5% pravih ljubljancev, to je v Ljubljani rojenih oseb, 9,3% pa iz ljubljanske okolice. Vsega je bilo 1931 6526 ali 11,3% vsega prebivalstva, v Avstriji rojenih 397 (5,9%), v Češkoslovaški 297 (2,4%), v Rusiji rojenih 256 (0,4%) in Nemčiji rojenih 219.

Iz tega vidimo torej, da je bil leta 1931 več kakor vsak deseti ljubljanev, po rodu s Primorja.

ROBIZ PRIMORJA

Trst.—52-letna Antonija Močič iz Sv. M. Magdalene podneje se je pri kuhanju pečala huda opeklina. Zaradi tega bo morala 5 tednov ostati v bolnišnici.

St. Lucija.—Pred goriškim središčem je bil obsojen na 2 leti zapora 27-letni Josip Makuc iz Rapetna, ker je v prepiru udaril Andreja Ožebka iz Sentvidske gore s steklenico po glavi in ga nekoliko spravil za 80 dni v bolnišnico.

Gorica.—58-letna Alojzija Markič je bila kaznovana na 2 leti, 3 mesece zapora in 2.300 den. kazni zaradi raznih tatavnic.

Ankovo.—Tovarna cementa v Ankovu je zopet povečala obrat. V prvi polovici leta 1939 je proizvela 27.000 tona cementa, kar je v prepiru udaril Andreja Ožebka iz Sentvidske gore s steklenico po glavi in ga nekoliko spravil za 80 dni v bolnišnico.

Cerkno.—Na mesto odstopivca občinskega komisarja dr. Grilla je bil postavljen začasni upravitelj A. de Podest, lesni trgovec, ki je bil že nekdanji cerkniški župan.

Gorica.—V Trstu je umrla operacijski stavbenik Ed. Martič, star 59 let. Pokojni je bil neznane in se izdal za uradnika pri litijskem sodišču. Povprašal je, ali je prišel prav h Grdenovi, ki imajo neko pravdo na litijskem sodišču. S peči se je oglasila stara užitkarica Grdenova in pritrnila. Pa je dejal tudi moški, da ni na tožbi natančne naslova, ki ga bo treba zdaj pripisati. Prijazni sodni uradnik

Trst.—Na ulici so našli zmraznjeno 48-letnega Andreja J. Trstenika. Trdi se, da je Ferluga ponoči padel ter se nevestil in ker ga ni nihče opazil in mu pomagal, je reže na mrtu zmrazil. Za kapjo je ugotovljeno, da je bil na svojem stanovanju 65-letni Evgen Stefanovič.

Trst.—Ko se je 17-letni Egon J. Codasa zjutraj zbudil, ni na žalost opazil, da mu je po glavi zmrazil noga. V težkem stanju so ga pripeljali v bolnišnico.

Trst.—Umrli so: Komac Marija 97 let, Mladovan Josip 69, Ivan 67, Pahor por. Čevjolič 77, Presešnik Marija 78, Kukanja Josip 77, Sekulič 78, Princič Ivana 73, Kalc Jož 61, Miloh Marcel 29, Gomčič Bertok Marija 87, Sančan Anton 58, Dulčić vd. Kovač Marija 66, Živec Vincenc 77, Blaž 79, Škerl Franc 51, Vidmar Anton 83, Tavčar vd. Slavica Roza 71, Bežal vd. Uršula 88, Svara Srečko 61, Karl 68, Braz Ivan 73,

iz Litije je nato dodal še, da bo Grdenova v kratkem prejela vabilo k razpravi. Vabilo ji bo poslano na naslov, ki ga bo zdaj podala na posebnem zapisniku.

Stara mati je velela, naj prinesejo luč, da se bo bolje videlo. Prijazni tujec pa se je začel brniti, češ da bo lahko posvetil pri podpisu z vžgalico. Res je segel v žep in ko je porinil pred staro ženo papir, je že prižgal vžgalico.

"Mama, kar tule se podpisite," Stara mati se je podkraljala le za silo. "Vaš podpis res ni posebno čitljiv," je menil tujec, "zato bo prav, če se pripišeta za priči še dva moža." Ob peči sta stala tedaj dva sosed, ki sta res pristavila svoja podpisa.

Nato se je sodni uradnik poslovlil. Čez čas pa so Grdenovi sosedje zasumili v neznanega tujca, zlasti ker podpisniki niso mogli razbrati besedila, kjer so se podpisali. Čez čas je eden izmed vaščanov le stopil k orožniškemu komandirju g. Strajnerju, ki je po vztrajnem preiskovanju dognal, da so hoteli spraviti staro ženo ob užitek in del njenega posestva na Primorskem. Tam ima stara Grdenka posestvo v sosti s svojim zetom Klančičarjem. Po ugotovitvah preiskave se je dogodek razpletel takole:

Klančičar je spoznal v Litiji nekega Baloha. Začel mu je tožiti, kakšne sitnosti ima, ker ga tašča toži zaradi dogovorjenega užitka. Ker mu manjka denarja, bi kazalo prodati posestvo na Primorskem. Ker pa je na posestvu vknjižena tašča Marija Grden, bi za posestvo dobil precej manj, kakor je posestvo vredno. Oba moža sta se domislila, da bi se dala dobiti od tašče izjava, da odstopa od užitka in vknjižbe. Tako izjavo naj bi izposloval Baloh, ki bi prišel k stari ženi kot sodni uradnik.

Baloh se je sprva branil. Ko pa mu je Klančičar ponudil dva stotaka, se je vdal. Skupno sta napisala izjavo, ki jo je potem kakor gori navedeno Grdenova podpisala s dvema pričama. Lažnega sodnega uradnika in zvitega zeta bo prišlo zdaj sodišče in ju poučilo, da take reči niso dovoljene.

Nemčija podpisala nov pakt z Rusijo

Povečanje medsebojne trgovine

Berlin, 14. febr. — Nemčija in Rusija sta večerj podpisali nov pakt, da povečata medsebojno trgovino. Ker se je Rusija zapletla v vojno s Finsko, je dvoljito, če bo mogla zalagati Nemčijo z materialom, ki ga ta potrebuje.

Na bazi prvotnega dogovora bi morala Rusija zalagati Nemčijo s surovim materialom, v zameno pa bi dobivala industrijske izdelke in stroje. Situacija se je od takrat radikalno spremenila. Stalin je napadel Finsko in valed tega ne more zalagati Nemčije s potrebnim materialom. Nemčija potrebuje predvsem material kot so mangan, železna ruda, olje, žito, les in lan.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

Glasovi iz nasebin

(Nadaljevanje z 2. strani)

likim smehom, potem pa se odpravili k počitku, ker zjutraj, 1. dec., se prične lov na rogače in bo moral kuh vstati že ob 5. zjutraj, da lovem pripravi zajtrk in lonč, ker nekateri ostanejo v gozdu ves dan. Dogovorili so se, kaj naj komu napravi in se podali v krajstvo sanj.

Ob polsestih zjutraj je kuh že zakričal: "Fantje, auf! Fruštek je že pripravljen." Ob 6. so lovci že odkurili v gozd, kajti ob 7. se prične oftelno streljanje rogačev. Samo Joe Godina je ostal doma pri kuhu. Kakor vsako leto, tako je Joe tudi letos rekel, da se dobro ne počuti, ampak veste, on je "foxie". On vselej podere rogača od kempe, medtem ko se morajo drugi plaziti po smu. Tudi to pot ga je Joe čakal pri koči in zdaj pa zdaj opazoval z daljnogledom po presekah v hribu. Sem pa tam je skočil h kuhu, pa zopet ven. To se je ponavljalo ves dan, ali srnjaka ni bilo. Prejšnja leta ga je navadno podrl že prvi dan.

Kmalu popoldne ga pokliče kuh in mu pravi, da nekdo že vleče srnjaka. Bil je Anton Bišek. Kuh ogleduje in obrača lepo živalico in srečnemu lovem pravi, da mora zdaj enega popiti. Zmrlaj pa je imel uprte oči, če bo še kdo kaj privlekel. In res zopet zagleda Joeva Shaina, ki je prihajal z rogačem. Torej dva prvi dan. Joevu Godini se je malo "frmagalo", češ zakaj še on ni šel z njimi v hrib. Tolašil se je s tem, ker so se prej domislili, kdor bo prvi dobil srnjaka, da bo vreden vso skupino s kuhom vreden peljal v mesto in vse tretal, povrhu pa še preskrbel kvort železne vode in zaboj piva za "dom." Ta dogovor je držal. Vse je šlo kakor po maslu.

Ko so zvečer prišli v mesto, se je kuh kar čudil, ko je v Emporiumu videl toliko lovcev, vsi v enaki opravi, ko nekdanje. Najprej prijača. V sodek salona, ki je bil kot v kevdru, se je lovec kar trlo. Samo naših Slovencev je bilo tam 12 lovec. Takoj pete je in ples in pogovor vsakrižem. Prišel je čas počitka in drugi dan na delo, ker je bilo treba dobiti še štiri srnjake. Kuh je bil zadovoljen z lovci, posebno ker so ga vselej vzeli v mesto, kjer je bil že pred leti 12 ur skupaj.

Drugo jutro kuh zopet vstane, pripravi fruštak in lonč in pokliče fante, katerim naznani, da je slabo vreme, ker dež pada. Jack, ki prvi dan ni videl rogača, si misli: spet znič. Vsi so odkorakali v hrib z dogovorom, da Hribarja postavijo na najboljšo točko. Le Joe je spet ostal doma, češ ako ga ni bilo večerj, danes pa gotovo pride rogač. Joe smuka okoli koč in nateguje oči in daljnogled in glej ga vruga, naenkrat zagleda živalico. Nateguje daljnogled, da se prepriča ali je srna ali srnjak. Bila je srna. Srce mu je tolklo in nestrno je pričakoval, kdaj pride srnjak. Spet se nekaj zabilska, z belim repom je. Privije daljnogled in ugotovi, da je srnjak. Daleč je bil, ali vseeno je sprožil. Kuh se ustraši in prileti ven, kdo vruga da strelja. Vpraša Joeva, če je on streljal. "Ja, ja, srnjaka sem podrl, samo sedaj ga več ne vidim." Zopet nateguje daljnogled, da vidi, če se mogoče rogač zopet dvigne, da

niu pošlje še eno kroglo. Kmalu začuje strel od druge strani. Joe zagrmí: "No, sem že ob njega." In res je bil. Drugi lovec že vleče srnjaka v bližnjo koč. Joe gre pogledat. Njegov strel je bil smrten, ampak drugi lovec ga je tudi zadel in tako je Joe izgubil srnjaka.

Kaj pa drugi lovci v šumi? Kot sem že prej omenil, so Hribarju dali najboljši "štant". Reklji so mu, naj mirno stoji in pazi v nasprotni hrib. Ubogal je in stal ko štor v dežju. Ni se oziral ne na levo ne na desno. Včasih so rekli, da rogač tudi od zadaj pride. In tako se je tudi zdaj zgodilo. Hribarju bi bil skoro klobaso iz žepa potegnil. Oba sta se ustrašila. Pok, pok, ali srnjak jo je srečno odhlesel in odkuril v temni gozd. Hribar se pa držal za gozd. Jack zakriči, kaj se je zgodilo? Frank odgovori, da nič, le "falfv" ga je. Samo da ni hujšega, ker se za glavo držiš, odvrne Jack.

Torej drugi dan lova je minil brez sreče. Tisti večer so emporijski Slovenci obiskali naše lovce v kempi. Kuh jim je postregel z najboljšim in tudi pogostil jih je, kajti imel je pečene krave klobase z zeljem, krompirjem in kavu, mesene klobase so pa itak bile vedno na mizi. Obiskovalci so se pozno v noč vrnili domov, se zahvalili za postrežbo in želeli lovecem več sreče. O nadaljnjem potoku lova bom prihodnjič poročal.

Anton Valentincič

Kartna zabava Bleda

Milwaukee. — V nedeljo, 18. febr., priredi društvo Bled 19 SPZS "pillow case" kartno zabavo v dvorani SST, pričetek ob 2. popoldne. Kakor vselej, bo tudi letos oddanih mnogo krasnih nagrad za moške in ženske, ki odnesejo prvenstvo. Vsi izdelki so ročna dela naših članic, kar dokazuje, da bo ta priredba prekašala vse druge. Predvsem pa poudarjamo, da boste dobro postreženi in prijateljsko sprejeti v naši sredini. Vam vsem skupaj ključemo: Dobrodošli!

Odšli Bleda

Današnje zagonetke

Bellingham, Wash. — V zadnjem mojem dopisu sem hotel dati pobudo tudi drugim dopisnikom, da bi pisali o državnem ustroju ali temelju (ustavi), na katerem so zgrajene vse postavbe U. S. Zakaj, kako naj delavec hodi ali graja nekaj, o čem samo misli, "da je tako," a v resnici je vse drugače. Namesto, da bi se mnogi delavci, ki se jim slabo godi, pobirali prej kaj je na stvari tukaj, kjer živi in potem še le delali zaključke ali hvalili nekaj v drugih državah, kar pa zopet ne vedo, kaj je tam. Človeku gre že na živce, ko sliši toliko prepira radi "izmov" in diktatorjev. Tudi o kapitalizmu slišimo toliko in vendar ga podpiramo.

Pred 60 ali 70 leti je bil kapitalizem dobrodošel in delavci vseh dežel so šli za njim v to deželo. Zdaj je pa svoje dovršil in ne more naprej, to je: trga ni dovolj! O, seveda, trga bi bilo dovolj, če bi masa dobila toliko denarja, da bi produkte pokupila, ampak kdo naj da masi denar? Kapitalist tega ne bo storil — ne prostovoljno. To je stvar, o kateri se da argumentirati ali pregovarjati kar naprej in konec je to: zaseba narodnih (vsaj glavnih) industrij v dobrobit vsega ljudstva. Yes, to je program socialne demokracije, ali program socializma.

V ustavi je tudi točka, ki to omogoča z razliko: v potrebi in slučaju kakšne nujnosti (emergency), ampak se mora dati primeren odškodnina lastniku. Veliko je stvari v ustavi in bi si delavstvo ustvarilo boljše življenje, če bi vedelo. To pa ne bo nikoli, da bi delavstvo kar čez noč dobilo to misel in izvolilo socialiste. Vendar pa, kdorkoli pride na stol, se bo moral poslužiti socialističnega programa.

Narodni dolg je 45 milijonov (po slov. 45 milijard) dolarjev. To ni noben dolg! Dolg bi bil, če bi bil upnik zunaj države, tako pa je, kakor da bi bil kmet dolžan svojem sinu ali hčeri ali kateremu drugemu članu družine, dočim je on, kmet, še zmirlj zapisan v "gruntnih bukvah" kot gospodar, ali pa Stric Sam v U. S. A. On lahko preuredi svoje gospodarstvo tako, da bo vsem prav in prav nič ne bi prišel v zadrugo ali navskrižje z

Protiletalski top na kitajski bojni ladji v gornjem delu reke Yangtse. Poleg topa sta dva častnika.

ustavo. Ni treba drugega kot poslati svoje zastopnike v kongres in Belo hišo.

Tako, prijatelji, čemu naj se mi zanimamo za kakšen "izem," če si pa tukaj lahko ustvarimo lepo življenje. In, kakor sem že rekel, mi tega "nočemo." Vse kar mi "hočemo" je, da nekdo drugi za nas dela, in to je, kar se tudi dela! Rim ni padel pred kakimi združenimi sužnji, padel je pač zato, ker je bilo vodstvo gnilo.

V Evropi se bje boj, ne za ljudstvo, ne za principe; bje se boj za nadvlado! Lahko bi se vprašali, zakaj niso ljudstva v sovjetskih državah že odstranila svojega tirana? Odgovor bi bil: ker je močnejši; in to je, kar šteje. Sentimentalnost ne pomaga tukaj nič. Stalin se ni učil sentimentalnosti, ko je bil v Siberiji prej in potem. Vse, kar se je učil, se je tudi naučil in to zdaj dela. Pri vsem tem groznem delu je na vidiku dvoje: enotna Evropa in razlačenje industrijalcev. In potem? Kdo ve, kako se bo razvijalo. Pomembno je tudi dejstvo: zagovorniki socializma in zagovorniki privatnega kapitala so skupaj, dočim komunisti in nacisti pa skupaj.

Ravnokar vidim v tukajšnjem meščanskem listu poziv, ki ga je poslal bivši kajzer, ki je v Doru na Holandskem, neki časopisni firmi, da bi se morali zavzeti združiti s Hitlerjem in pomesti boljševizem.

Najbrže Stalin tudi to zna, da bi se lahko kaj takega zgodilo in — uboga Finska!

Verjamem, da prej ni bil nihče proti Rusiji — le potem, ko je napadel Finsko. Bogme, grdo delo! Meni se pa zdi — ne vem ne — da bi Stalin ne bil tega storil, ako bi ne bil prepričan, kaj zavzemniki snujejo. Tudi se ni lepo zdelo Čehom, ko so se znajdli pod Hitlerjem. Tako so diplomati kašo skuhali, to je: združitev s Hitlerjem za uničenje Rusije, oziroma boljševizma. Vankdo lahko vidi, da se je Stalin združil s Hitlerjem le zato, da uniči one, ki so hoteli uničiti njega in zato hoče Finsko — da bo bolj gotov zmage. In saj veste, kako pravi Kranjec: "Ti huč, ti ne boš meni kaše pihav!"

George Gornik, 493.

Unija in kompanija se sporazumeli

Chicago, 14. febr. — Dosega sporazuma med unijo klavniških delavcev (CIO) in Armour & Co. je bila naznanjena sinoči po večmesečnih pogajanjih. Ta se tiče 7000 delavcev, ki so upošleli v čikaških klavnicah te kompanije. Van A. Bittner, direktor unije, je naznanil, da se bodo pogajanja glede sklenitve pogodbe, ki naj bi krila delavce v klavnicah te družbe v drugih mestih, kmalu pričela.

Mraz in sneženi viharji zajeli Balkan

Budimpešta, Ogrska, 14. febr. — Sneženi viharji in hud mraz, ki so zajeli južnovzhodno Evropo, so zahtevali 50 človeških življenj samo na Ogrskem. Glavni transevropski vlaki, ki vozijo čez balkanske države, so obtičali v zametih.

Policijski člani Krščanske fronte

New York, 14. febr. — New Yorkska policija je storila korake, da se zaščiti pred disciplinarno ukrepijo po odkritju evidence, da je tisoč izmed 19.000 policajev v New Yorku članov Krščanske fronte, ki agitira za nasilno strmooglavljenje ameriške vlade. Ta fronta ima zvezo s "fathrom" Coughlinom, znanim radiopridigarjem iz Detroita. Federalni detektivi so nedavno aretirali 17 članov te fronte v New Yorku na obtožbo zarote proti ameriški vladi.

HUMOR

Francoški humor

Lapin po dolgem času sreča svojega starega prijatelja Jeana, ki je čisto izpremenjen.

"Kaj se ti je pa vendar pripetilo hudega?" ga sočutno vpraša prijatelj.

"Nič, nič, oženil sem se."

"Lakreno čestitam!"

"Nimaš za kaj, pravega zmanja sem dobil."

"Potlej sočustvujem s teboj!"

"Ne, ne, saj je imela precejšnjo doto."

"Doto ... to je vendar krasno!"

"Ah, kaj še. Z doto sem kupil čredo ovac, ki so vse poginile."

"Kakšna smola!"

"Na srečo ne, kajti posrečilo se mi je kože dobro prodati."

"Torej si napravil sijajno kupčijo?"

"Narobe. Hiša, ki sem vanjo vtaknil ves denar, je pogorela."

"Takšna nesreča!"

"Ravno ne, kajti v hiši je bila moja žena."

Noče ga za zeta

Mladik, krepki Maks je zaprosil za roko neveste. Oče je poslušal snubca, ki je naštevil:

— Ne pijem.

— Aha!

— Ne kadim.

— Aha!

— Ne kartam.

— Aha!

— Živim solidno in ne zahajam od doma zvečer.

— Aha! In še to!

— Ali mi daste zdaj hčer za ženo?

— Nikoli!

— Zakaj ne?

— Ti še vprašaj? se zadere oče. Nočem, da bi mi moja sitna žena metala neprestano tebe, svojega zeta za vzgled ...

FARMA NA PRODAJ

Prodam 80 akrov dobrodoč farma po zelo nizki cen. Farma se nahaja v sredini države Illinois, prodam pa valed starosti, ker sva sama z ženo brez družine. 50 akrov je za orat in 30 akrov je pašnik s 6 akri hrastove šume. Devet sobna hiša, štala za konje in za živino, dva košnjaka, dva svinjska hleva in velik prostor za spravo orodja. Tu v bližini sta dve veliki mesti z nad pet tisoč prebivalci in šest premogetrov je v tej okolici, le pol milje do šole in tlakovane ceste. Prodajam vse z živino in orodjem ali pa brez živine in orodja, je zemlji in poslopja. Za pojasnila obrnite se osebnost ali pisмено do lastnika na naslov: John Novak, R. R. 7—Carlinville, Ill.

— (Adv.)

Člani Krščanske fronte, ki so bili aretirani v New Yorku na obtožbo zarote proti ameriški vladi.

NOČ PO IZDAJI

LIAM
O'FLAHERTY

ROMAN

Postopeno
OTON ŽUPANČIČ

"Kje je zdaj?" je zašepetal z nekakim kvčenjem v grlu, ki je bilo podobno smehu. "Kje je zdaj? Zakaj ne moremo videti z duhom v nedogledne daljave. Kako strašno top sem navsezadnje kljub svoji filozofiji. Mogoče je prav ta hip na policijski stražnici, in velik, zaljubljen seržant piše njegove navade." Zdrnil se je ter se ugriznil v ustnico. "Mili Bog, Mary! Če bi ti vedela, kaj vse lahko navede. Ha, ha! On in Francis sta edina dva moža v organizaciji, ki bi mogla kaj imena vrednega povedati. In Francis je mrtev."

Prenehal je. Mary je stisnila zobe, si prignala čingljajoči pripev iz glave ter začela novo molitev k Naši Ljubi Gospe Večne Pomoči. "Vidiš, Gypo je bil tako poraben. Bile so reči, ki jih je zmogel on in nobeden drugi. Ne toliko s svojo brezmejno močjo, kolikor po svojih čisto posebnih duševnih svojstvih. Lahko je dobil takega korenjaka, težko pa je najti miselnost, kakršna je njegova. Dvomim, da bi bila kje še kakšna taka. On je bil neprečlenljiv. Proklet bodi. To ti je nadčloveški nestvor. Zakaj sem rekel prej, da je bil? Saj je še. Je še. To je najhuje pri tem. Zelel bi, da bi bil ..."

Milijon funtov za njegove podatke. Moj Bog! Nikoli si ne bi bil mislil, da se bo Gypo vrnil na ovadništvo. To je moral biti nesporazum. Gotovo. On ni te baže mož. Gotovo da ne. Prišedem, da ni. Kako bi mogel biti? On me uboga prav tako, prav tako kakor igla magnet. Kako je torej mogel ovaditi? In še lastnega prijatelja! To je tista neverjetna reč pri tem. Studiral sem ga osem let, in nikdar ni pokazal nobenega znamenja osebnosti. Niti enkrat ne. Ne bi ga bil smel zavreči za šest mesecev. Pa seveda sem moral vzdržati spoštovanje do pravil organizacije. Mili Bog!" je vzkliznil patetično, pogledal pod strop in skoraj v obupu vil roke, "jaz sem sam in nimam nikogar, da bi mi pomagal. Mary, nikogar ni, da bi mi svetoval. Zakaj me ni nihče svaril, naj ne izženem Gypa iz organizacije? Kaj?"

Prenehal je. Ona mu ni odgovorila. Zdrnila se je in ga ni pogledala. Težko ji je bilo moliti. Bila je tako trudna. In strašno je bilo ne moliti. Sicer bi ga bila morala poslušati.

Nato se je naglo pognala pokoncu s srepi očmi in široko odprtimi usti. Gallagherju se je utrgal čuden zvok. Nato je sklenjen stekel h klopi. Vrgel se je na klop ter oklenil Mary kolena. Z divjimi, uprtimi očmi je gledal v neko točko na steni. Babiljal se s suhim, izžganim glasom.

"Tam je, Mary. Vidim ga. Vidim seržanta, kako piše. Pijače mu dajejo. Ali ga vidiš, Mary, s klobučkom, ki mu čepi na tilniku, kako narekuje svoje navade? Ali ga slišiš, kako jim pravi moje ime? Ali ga slišiš?"

Z obema rokama je potegnila njegovo glavo k sebi, da bi ji gledal v obraz, skušala mu je odvrniti srepe oči od stene, toda upiral se je ji. Oči so mu divje strmele v neko točko na steni. Zvijal se je.

Nato je nenadoma vzdihnil, se okrenil proti nji in se nasmehnil. Bil je naraven, zdrav nasmeh. Oči so mu dobrovoljno plesale, ko se je smehljil. Groza ga je minila ter se umeknila hipni veselosti. Čutil se je razigranega kakor vinjena ženska. Nenadoma je objel Mary ter jo poljubil. Igravo jo je šepetal s prsti po tilniku ter se ves čas smejal.

Ona pa se mu je hrope izvijala. Izpuštil jo je, se nehal smejeti ter jo presenečen pogledal.

"Ali sem te prestrašil, Mary?" je vrgel kar tako. "Saj ni nič, taka potrtost me večkrat obide. Nič se ne plaši, ali si mislila, da blazinim?" je pristavil s kratkim smehom.

"O, saj zdaj si čisto dober, Dan. Ha, ha!" Poskušala se je smejeti, da bi se osrčila, pa se ji je slabo obneslo.

"Seveda sem, Mary. Zdrav kot riba v vodi. Vse bo dobro. Seveda bo. Nič se ne plaši."

Nastal je dolg molk. Sedela sta tesno skupaj in zrla v tla.

"Povej mi, Dan," je zašepetala Mary v zadregu, "ali si takrat kaj videl? Ko si gledal v steno? Ali si kaj videl? Povej mi hitro. Tukaj je tako plašno. Zdi se mi, da je polno hudic."

"Preketo," je hlastnil Gallagher. "Zakaj

vlačiš spet te reči na dan, ko jih želim pozabiti. Hudiči! Hu! Hudiči!"

Skočil je na noge in stopil dva koraka naprej, si iztegnil s posebnim naporom roke nad glavo kakor človek s čemečim revmatizmom v lopaticah. Nato se je stresel in drdral z osupljivo naglico s čisto mirnim, vedrim in prijaznim glasom.

"Saj imaš prav navsezadnje, je dejal, ako me to vprašaš. Moral bi ti bil takoj pojasniti," je zazdehal, "kaj sem mislil s tem, da ga vidim. Seveda sem govoril v prispejdi. Takih stvari kot hudiči sploh ni. Vsaj nadnaravnih stvorenj ne, kakršne si ustvarja običajno praznovanje. Edini hudiči, ki se jih je bati, so človeški hudiči. Poznam jih brez števila. Vsi so precej resnični. Samo da nosijo ovčje kožuhe. Spodobni, postavovni možaki. Se malo ur, pa jih bom zopet videl, ako dospe Gypo s svojo zgodbo na policijsko stražnico. Počasi bodo izmotali iz ust svojo sodbo nad menoj. Ha! Čedni fantje. Jaz pa tukaj nič ne storim, ko oni ..."

Zopet je naglo hodil gori in doli, z rokami sklenjenimi na hrbtu, metal ramena in stiskal zobe.

"Jaz sem sam," je nadaljeval. "Sam. Jaz stojim sam. Vse druge od izvrševalnega odseka izlaska pokupijo. Ti bodo samo veseli, da nesejo glave po vsaki ceni, ako pride do boja. Če najdejo dovolj dejstev zoper mene, da dokažejo nekatere stvari, lahko udarijo brez kazni po meni. Moje lastne vrste bi bile prve, ki bi me kamenale do smrti. Njihovo prekleto praznovanje je vedno na poti našim praviim nazorom. V dobro znanem glavnem stanu besedišč o romantizmu in levčarstvu in vsake vrste zaletelosti. Kaj neki vedo o posebnem tipu svinjske miselnosti, ki sestavlja dušo irskega kmeta."

"Kako si predrzneš?" je zavpila Mary ogorčeno.

Pogledal jo je. Oči so se ji bliskale. Sedela je pokonci na klopi. Nikdar še ni videl ženske tako divje in oblastne. Lahno se je nasmehnil.

"Oprostite, ako žalim tvoja čustva," je rekel porogljivo. "Toda jaz sem preko tega. Pha! Vso deželo imam v tenki mreži in sem v skladu z zakonom, dokler ne najdejo česa določnega, po čemer bi mogli planiti. Vsem skupaj vam lahko osle kažeim." Postal je divji in nadut. "Ti in tvoje patrijotske ideje! Motil sem se o tebi. Ne potrebujem te. Nikoli te nisem potreboval. Ali slišiš? Vsemu svetu kažem osle. Naj stori ta zavaljena svinja kar hoče. Se pred svitom mu bom kri pušal. Le pomni moje besede. Nikoli ne pride do policijske stražnice. Moja usoda je zoper njega. In —"

Prav tu se je razlegel stražnikov poziv. Gallagher je pri tej priliki okamenel in prisluhnil. Nato je potegnil pištolo in nekaj mrmraje odhitel v vežo. Dva moža sta tekla po stopnicah. Prvi je strumno stopil k Gallagherju ter udaril s petami. Bil je majhen, droban mož s soljimi očmi in dolgim, spicastim, krivim nosom. Nosil je ohlapen dežni plašč in kapo z rešetastim vzorcem. Bil je Billy Burton, zavarovalni agent, kapetan v revolucionarski organizaciji. Gallagher mu je živahno segel v roko.

"Veseli me, da so te našli doma, Billy," je dejal. "Ti si mož, ki ga potrebujem."

Vedel je Burtona v stražnico ter mu naglo raztolmačil položaj. Nato mu je razlagal neki načrt. Razlagal mu ga je hladno in podrobno, kakor da se je že nekaj tednov z njim ukvarjal.

Burton je poslušal, mežikal z drobnimi očmi, vohljaj, si grizel nohte ter se igral v naprsem žepu s kopitom svoje avtomatske pištole. Na drugem koncu je sedel na klopi Flynn z rdečo svilen roko okrog razbite čeljusti. Sedel je negibno, tajinstveno zaglobljen vase. Po vsej priliki se ni zavedal svoje okolice, ker mu je duh tical v bogve kakšnem neskončnem problemu.

Edini zvok v sobi je bilo kapljanje vode z mnogih streh in žuborenje Gallagherjevega glasu.

Glas mu je bil zopet hladan, trd, mogočen, živ.

(Dalje prihodnjic)

VRHNJA PLAST

"Ne morem razumeti, kajti po mojem računu bi morala biti unija poražena pri volitvah, ne pa zmagati z večino tisoč glasov."

vadno rešen. Rešen, a ne izbrisan: kajti bistvo, smisel dobrega namena ni, da ga izpolniš, temveč da ga kratko in malo imaš.

Če se v uri dobrih namenov krepostno in junaško odločim, da bom od jutri dalje zgodaj vstal, se v tem pokaže veliko in osrečujoče dejstvo: bolj zgodaj lahko vstanem, ker je to odvisno zgolj od mene samega in je zgolj v moji moči. Bilo bi strahovito neprijetno, če bi moral misliti, da kratko in malo ne morem poprej vstati; samo iz zdravstvenih razlogov ali pa pod težo razmer bi moral nekoliko pozneje vstati. Dobri nameni so neizpodbiten dokaz, da svoje življenje in nas same s zmerom lahko spremenimo. Dokler gojiš v sebi še junaško predstavo, da boš drugo jutro bolj zgodaj vstal, si hkrati ohraniš tudi občudovanja vredno zmožnost začeti novo življenje: doživel boš sončno prebujenje samega sebe. Tako dolgo, dokler imaš še namen telovaditi, obstaja zate možnost, da postaneš lep kakor olimpijski zmagovalci. Dokler imaš še dobre namene, si uveren, da to, kar storiš, tudi dobro storiš. Dokler ste zmožni imeti dobre namene, leži pred vami življenje kakor velika neraziskana in mnogoobetajoča možnost pred vami. Bog nebeški, kakšne knjige bi lahko napisal, če bi vsako jutro redno ob šestih vstal! In kaj šele, če bi potlej še četrte ure telovadil, se okopal v mrzli vodi, zraven bral Marka Aurela, se dve uri vsak dan izobraževal in namesto, da bi bral časopise, mizaril ali pa okopal vrt, se učil igrati na harmoniko, vsak dan nekaj ur tekal čez drn in strn, se nekoliko poglubil v vzhodno filozofijo, šel med ljudi, se seznanil s temelji narodnega gospodarstva, bral Platona v originalu, sam sestavil radijski aparat, se silajno naučil smučati, se pridno posvetil astronomiji, se izobrazil v velikega govornika, gojil turistiko, se lotil križanja nageljčkov, se bavil z rejo golobov, takoj odgovarjal na vsa pisma in vsak dan več ur premišljeval o velikih rečeh, napravil kaj velikega v dobro svojih bližnjih, se naučil vsega, kar je treba znati in pri tem ne zapravil niti ene same minute! Kajti vse to in še dosti več obsegajo moji dobri nameni! Kajti vedite: neskončno in neizmerljivo bogato je naše življenje za naše dobre namene.

S tem želim vam vsem veliko dobrih namenov v novem letu!

Dva avtograma

Neka strastna zbirateljica avtogramov je nekoč prosila znane nemškega pesnika Gerharta Hauptmanna kar za dva podpisa. Ker je bil pesnik ravno pri dobri volji, ji je rad ustregel. Vprašal jo je, kaj kaj hoče imeti ravno dva podpisa. Zbirateljica avtogramov je pogumno odgovorila:

"Zato, ker z dvema vašima podpisoma dobi enega Leharjevega ..."

Tekmovalec

Napisal C. W. Drey

Tretji zavoj! Poslednjič okrog nevarnega ovinka! Velik bel metulj se je zaletel v njegov obraz, letel je naravnost proti njemu. Hotel se je izogniti, izgubil je ravnotežje, padel in ni videl ne slišal ničesar več.

Ko je odprl oči, je bila okrog njega smrtna tišina. Pred seboj je zagledal tuj moški obraz.

"No, zdaj ste si naposled vendarle opomogli. Čestitam!"

"Hvala!" je odvrnil tjavdan. Mož se je čudno nasmehnil. "Nobenih posledic, prijatelj moj! Veseli me, da se je tako končalo!"

"Katero mesto sem dosegel?"

"Katero mesto? A tako, če ste zmagovalci? To rajši pozneje vprašajte. Nikar si po nepotrebnem ne belite glave."

"Moram vedeti ..."

"Dovolj kmalu boste izvedeli! Prosim, ne dvigajte se, rajši mirno ležite!"

"Da ste morali ravno pred ciljem kaj takšnega napraviti!" je rekel šef, ko ga je čez nekaj dni obiskal. "Čisto nerazumljivo!"

"Toda beli ptič, ki je letel proti meni!"

"Bel tilast klobuk je bil, ki je odletel z glave ene izmed dam, sedecih na tribuni! Majhna 'ovira' vas je spravila iz ravnotežja. Kaj takšnega!"

Drugi dan ga je obiskala postavna dama s šopkom cvetlic: gospa Steffenova! Hotela je namesto svoje hčerke Lili prositi za oproščenje. Lili-Steffenova je bila namreč lastnica belega tilastega klobuka.

"Toda prosim, prosim," je odvrnil Hausner. "Niti najmanjšega vzroka ni, da bi opravičevali svojo hčerko! Imam pač smolo! Skoraj zmerom pridem že na cilj, potlej pa na lepem naletem na kakšno oviro."

Ko je že trdno stal na svojih zdravih nogah in ko je že lahko gibal s svojo desno roko, ga je spet obiskala gospa Steffenova, to pot s svojo hčerko.

Mati je po ovinkih povedala, da želi poravnati škodo, ki jo je povzročila nesreča. Hausner je pa odvrnil, da je bila to pač nesreča, goli slučaj, in da hoče stroške nositi popolnoma sam. Razen tega se namerava tako in tako vrniti domov. Doma tudi nima ravno izredne sreče, toda v Braziliji, da se je vse zarotilo proti njemu.

Kmalu nato se je Hausner javil pri tovarniškem ravnatelju. "Za zdaj se morate še paziti," je menil ravnatelj. "Predlagal bi vam tole: klub motoristk se je obrnil na nas s prošnjo, da mu priporočimo sposobnega učitelja. Ali hočete prevzeti mesto poleg svojega poklica? Plača je spodobna!" Hočeš nočeš je moral prevzeti.

V klubu so bile res živahne dame. Ena izmed njih je učiteljica poznala: gospodična Stef-

fenova. "Vi — ste motoristka?" se je začudil.

"Trudim se, da bi postala, a stvar je precej težavna."

"Potlej bova pa čas, preden se ne vrnem v Evropo, pošteno izkoristila."

Seveda ni bila najboljša učenka in tudi druge dame so bile začelnice in so imele več smisla za razigrane šale kakor pa za šport.

"Rad bi kdaj napravil z vami daljši izlet," je dejal. "Zal pa še dolgo ne boste dobro obvladali motornega kolesa in preden boste znali, bom jaz že davno onstran velike luže."

Tako je sončnega dne sam sedel na motorno kolo in se odpeljal na deželo, na obisk k nekemu prijatelju. Po izvrštem okrepčilu so sedeli na verandi pred hišo, od koder so imeli razgled na vrt in na cesto.

Na lepem je zaslišal iz daljave dobro znani ropot, kakor da bi dirjali mimo vsi vrage. "Halo!" je zaklical, kolikor glasno je mogel. Toda samo ena motoristka je slišala klic in je okrenila glavo.

"Oprostite, takoj se vrnem!" Se preden ga je prijatelj utegnil vprašati, kam je namenjen, je bil že na cesti in se je zavijtel na motorno kolo. Hotel je dohiteti dekleta, saj je dobro vedel, koliko zmorejo. Toda trajalo je še nekaj časa, preden je ujel zadnji motoristko.

"O, gospodična Steffenova, dober dan!"

"Torej vi ste klical?"

"Seveda, kdo pa drug. Toda oprostite, tudi druge dame bi rad pozdravil." Hotel je zdirati dalje.

Ustavila se je. Hausner tudi. "Ali menite, da ostale ne bi bile vesele, če bi videle svojega učitelja, ki so pri njem v tako kratkem času toliko napredovale, da niti sam ni vedel zato?"

"Ne vem," je dejala.

"Ali niste nič veseli tega?" je vprašal poparjen, ne da bi mogel razumeti.

"Druge sem pregovorila," je odgovorila tiho, "da bi vam po-

kazale, da ne znamo še dobro voziti."

"In zakaj? Da bi me preslepili?"

"Zato, da bi pouk dalj časa trajal in ... in da ne bi odpotovali v Evropo."

"Ali se imam morebiti vam zahvaliti za mesto učitelja?" je vprašal dalje.

"Moja mati je delničarka v še tovarni in je govorila z ravnateljem."

Spet se je videl pri tekmovalstvu, spet je zagledal bel tilast klobuk leteti proti sebi — bil je zanj pač usoden. Takrat ga je vrglo s sedeža. Ali ga bo tudi zdaj — tik pred ciljem — vrglo od tla?

Toda usoda je posegla vmes. "Prosim, ne jezite se name, gospod Hausner." In že mu je bila krog vratu.

"Gospodična Lili, ljuba, mala Lili!"

Razlika

Ko oče Durant izgubi svojo ženo, se je precej hitro potolažil in čez nekaj dni nemoteno nadaljuje svoje delo.

Šest mesecev na to mu pa pogine krava.

Preteče več tednov, toda oče Durant kljub lepemu premoženju še zmerom žaluje za njo in se očitno ne more potolažiti zaradi tolikšne izgube.

Dobri sosedje so že v skrbah in tako ga neko vpraša: "Kaj vam je, oče Durant? Saj to vendar ni naravno, da toliko časa žalujete za kravo."

"Oh, življenje je zelo krivično," potoži oče Durant. "Ko mi je umrla žena, so mi ponujali drugih žena na pretek. Ko mi je pa poginila krava, mi nihče ni ponudil druge."

Zenitvena ponudba

Slovenec star 48 let se želi spoznati s Slovenko farmarico, samsko ali vdovo. Imam lepo vsoto v gotovini. Katero veselje in resno misli, naj piše na naslov: "BODOČI FARMAR," 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, odgovorila tiho, "da bi vam po-

(Adv.)

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. — Cene zmerne, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Tel. Rockwell 4904

CHICAGO, ILLINOIS

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enake, za člano ali nečlano \$6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani že plačajo pri anesmentu \$1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člano SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado \$6.00	Za Cicero in Chicago je \$7.50
1 tednik in..... 4.80	1 tednik in..... 6.30
2 tednika in..... 3.60	2 tednika in..... 5.10
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in..... 3.90
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in..... 2.70
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in..... 1.50

Za Evropo je..... \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo: — Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime..... Čl. društva št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2)..... Čl. društva št.....

3)..... Čl. društva št.....

4)..... Čl. društva št.....

5)..... Čl. društva št.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik..... Star naročnik.....

Dobri nameni

Napisal Karel Čapek

Nekateri jih delajo na rojstni dan, drugi na sveti večer, večina pa na novo leto. Skratka, vsak človek ima svoj dan, ko ima dobre namene. Na lepem pride nad nekoga nekaj kakor prehlad ali razodetje. Sprva ti je nekam čudno, tesno pri srcu, potlej začutiš moralnega mačka, naposled si pa rečeš, da si tega sam kriv in da bo še vse drugače in bolje, ko boš začel novo življenje.

Človek se torej odloči, da bo od novega leta dalje začel bolj zgodaj vstajati in za svoje

zdravje prispevati strahovite in higienične stvari. Tako na primer, da bo vsako jutro že na vse zgodaj telovadil, da se bo okopal v mrzli vodi ali na prazen želodec prebral nekaj strani Marka Aurela; da bo manj ali pa popolnoma nič več kadil, opustil politiko in pijačo; ali da bo vsak dan posvetil tri ure svoji izobrazbi in poglabitvi v samega sebe; da bo začel varčevati in plačevati dolgeve ali sploh storil kaj velikega. Menim, da vsakdo izmed nas doživi vsaj enkrat na leto uro takšnih namenov. Menim celo, da tudi zelo slavnim možem, kakor na primer ministri ali svetniki, dožive najmanj enkrat

v letu skušnjavo dobrih namenov. Skratka nikogar ne bi smelo biti, ki še ne bi vsaj enkrat na leto zavrl in hotel začeti novo življenje.

Eno je zanesljivo: kakor hitro napraviš dober namen, ti še na misel ne pride, da bi drugo jutro kakšnih pet minut prej vstal kakor navadno, da bi se okopal v mrzli vodi ali da bi siicer kaj izrednega storil. Pa ne, ker je to nemogoče, narobe; toda ravno tisti dan si nekako ... človek se mora vendar poprej počasi navaditi na to in potlej lahko še zmerom jutri začneš kajne, da, jutri pa prav zanesljivo. S tem je dober namen na-